

Del 2

Arbejdsark

Indsæt et billede af dig selv her

Jeg er noget helt særligt

Indhold

Mine personlige data

Mit udseende

Kendetegn ved mit udseende

Jeg ser anderledes ud end andre mennesker

Mit udseende er noget helt særligt!

Mit indre

Mine interesser og det, jeg godt kan lide

Mine egenskaber

Mine evner

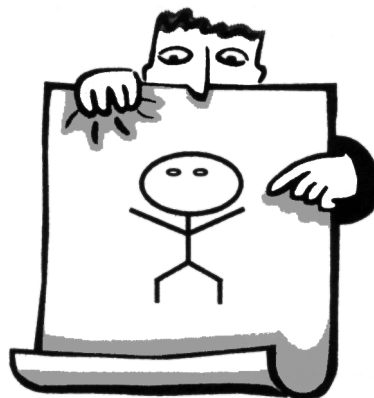
De evner, andre synes, jeg har

Mine mindre stærke sider

Det, som andre synes, er mine mindre stærke sider

Min personlighed: Mit indre er noget helt særligt!

Jeg er noget helt særligt!

Mine personlige data

Navn: .....

Gade: .....

By: .....

Telefonnummer: .....

Fødested: .....

Fødselsdato: .....

Fars navn: .....

Mors navn: .....

Brødre/søstre (navn og alder):

Navn	Alder

Mit udseende

Alle mennesker har en side, der vender udad.

Det er den side, andre kan se.

Den hedder udseendet.

Jeg har også en side, som vender udad, og som andre kan se.

Noget ved mit udseende kan ligne andre menneskers udseende.

Men meget ved mit udseende er forskelligt fra andre
menneskers udseende.

Mit udseende er noget helt særligt!

Kendetegn ved mit udseende

Højde: m cm		
Vægt: kg		Hoved: cm
Skostørrelse:		Hals: cm
Hårfarve:		Bryst: cm
Øjenfarve:		Talje: cm
Yndlingspåkledning:		Hofte: cm
Særlige kendetegn:		Lår: cm

Jeg ser anderledes ud end andre mennesker

mindre end mig:	HØJDE	højere end mig:
	MIG	

lettere end mig:	VÆGT	tungere end mig:
	MIG	

mindre end mig:	SKOSTØRRELSE	større end mig:
	MIG	

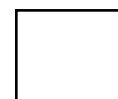
lysere end mig:	HÅRFARVE	mørkere end mig:
	MIG	

Men jeg har også noget fælles med andre mennesker:

..... har samme øjenfarve som mig.

..... bruger samme skostørrelse som mig.

..... har samme hårfarve som mig.

Mit udseende er noget helt særligt!

Alle mennesker har en side, der vender udad. Det er deres udseende.

Sommetider kan menneskers udseende minde om hinandens. Det kan man se hos mennesker, der er i familie med hinanden. Så siger man, at de ligner hinanden meget. En ung mand kan f.eks. have samme slags næse som sin far. Tvillinger ligner for det meste hinanden.

Men menneskers udseende kan også være meget forskelligt.

Heldigvis!

Tænk, hvis vi alle sammen så ens ud.....

Så kunne vi ikke længere finde ud af, hvem der var hvem, og vi ville hele tiden tage fejl af hinanden.....

Mennesker ligner altid hinanden en lille smule, men de er meget mere forskellige!

Der findes ikke to mennesker, der har helt det samme udseende.

Så alle menneskers udseende er noget helt særligt!

Man kan se det på fingeraftryk.

Alle mennesker har forskellige fingeraftryk.

Mine fingeraftryk:

Man kan sige, at mine fingeraftryk er en slags underskrift for mit udseende.

Ingen andre har de samme fingeraftryk som mig.

Mit indre

Mennesker har ikke bare en side, som vender udad,
og som andre kan se.

De har også noget indeni. Det hedder, at de har et indre.

Det indre kan ligne andre menneskers indre,
men det kan også være meget forskelligt fra andre menneskers indre.

Mit indre består af mine indre kendetegn.

De indre kendetegn er:

- mine interesser og de ting, jeg kan lide at have eller foretage mig.
- mine egenskaber eller min natur. Det er den måde, jeg opfører mig på, når jeg er sammen med andre mennesker, den måde, jeg behandler forskellige ting på, og den måde, jeg klarer forskellige situationer på.
- min viden og mine evner. Der er de ting, jeg ved meget om, og de ting, jeg kun ved lidt om. Og der er de ting, jeg er god til, og de ting, jeg ikke er så god til.

Mine interesser og det, jeg godt kan lide

Min yndlings ...

TV-udsendelse:

Mad:

Land:

Bog:

Musik:

Sport:

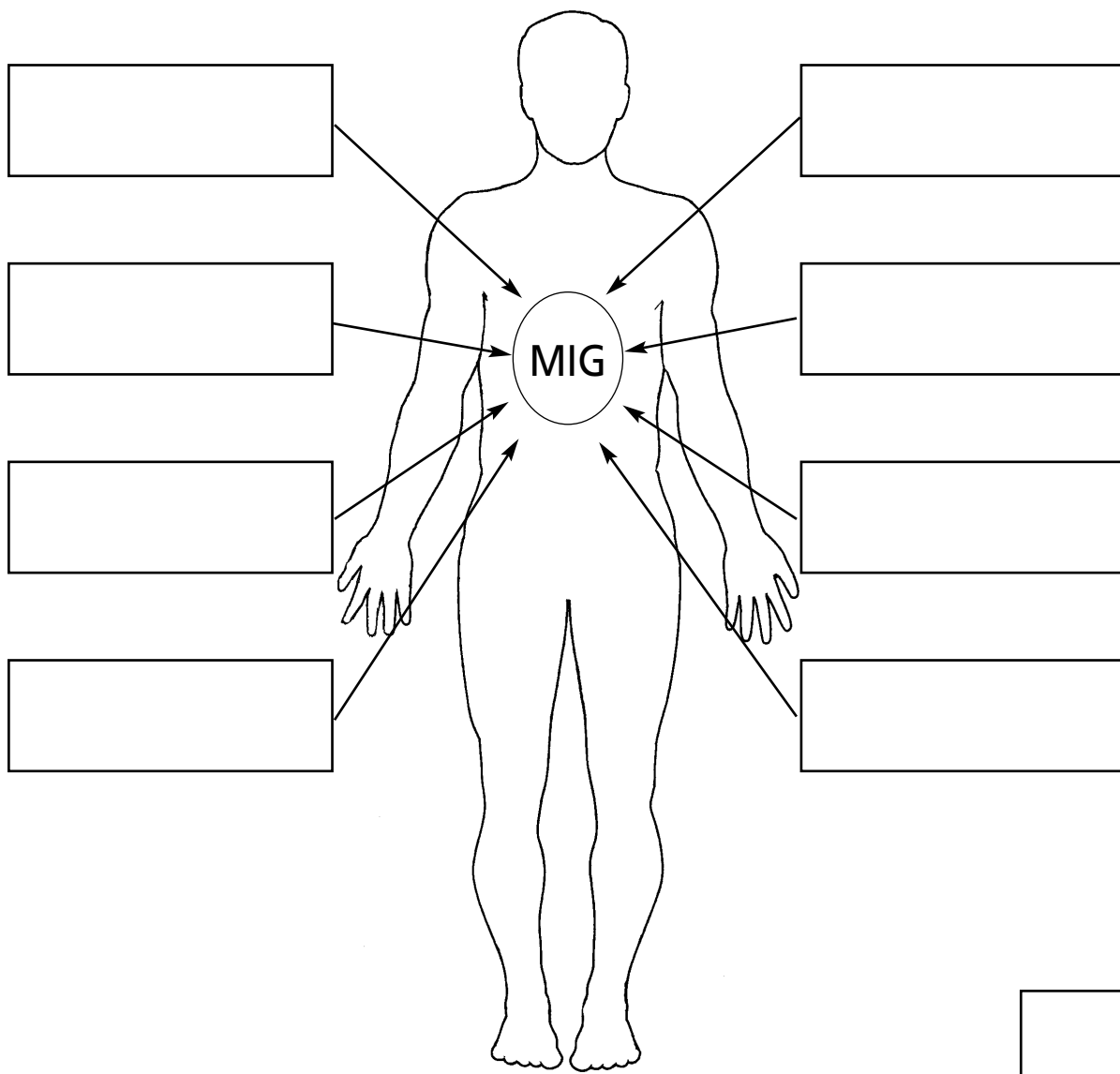
Mine hobbyer:

Mine egenskaber

Alle mennesker har deres egne egenskaber, deres egen måde at forholde sig på over for andre mennesker, i forhold til ting og i forskellige situationer.

Nogle mennesker er meget rolige, mens andre mennesker hele tiden er i gang med noget. Nogle mennesker bekymrer sig ikke særlig meget, men der findes også mennesker, som har let ved at bekymre sig og hurtigt bliver nervøse.

Jeg har også mine egne egenskaber:

åben	lukket
trist	glad
sjov	alvorlig
snakkende	stille
aktiv	rolig
pessimistisk	optimistisk
sorgløs	bekymret
selvsikker	usikker
føjelig	stædig
kølig	varmhjertet

ærlig
udholdende
uforsagt
nysgerrig
venlig
hjælpssom
følsom
mistroisk
genert
social

Mine evner

Alle mennesker har evner.

Nogle mennesker er meget gode til at spille forskellig slags musik.

Og der er mennesker, som er dygtige til at tegne.

Andre mennesker er vældig gode til at danse eller til sport.

Og der findes mennesker, som har en særlig god hukommelse og kan huske en masse ting.

Andre mennesker kan tale en masse forskellige sprog. Og atter andre ved alt om dyr eller biler.

Hvis man har evner for noget, betyder det, at man er meget god til det.

Man kan også sige, at det er en stærk side, man har.

Jeg har også evner.

Jeg er god til:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

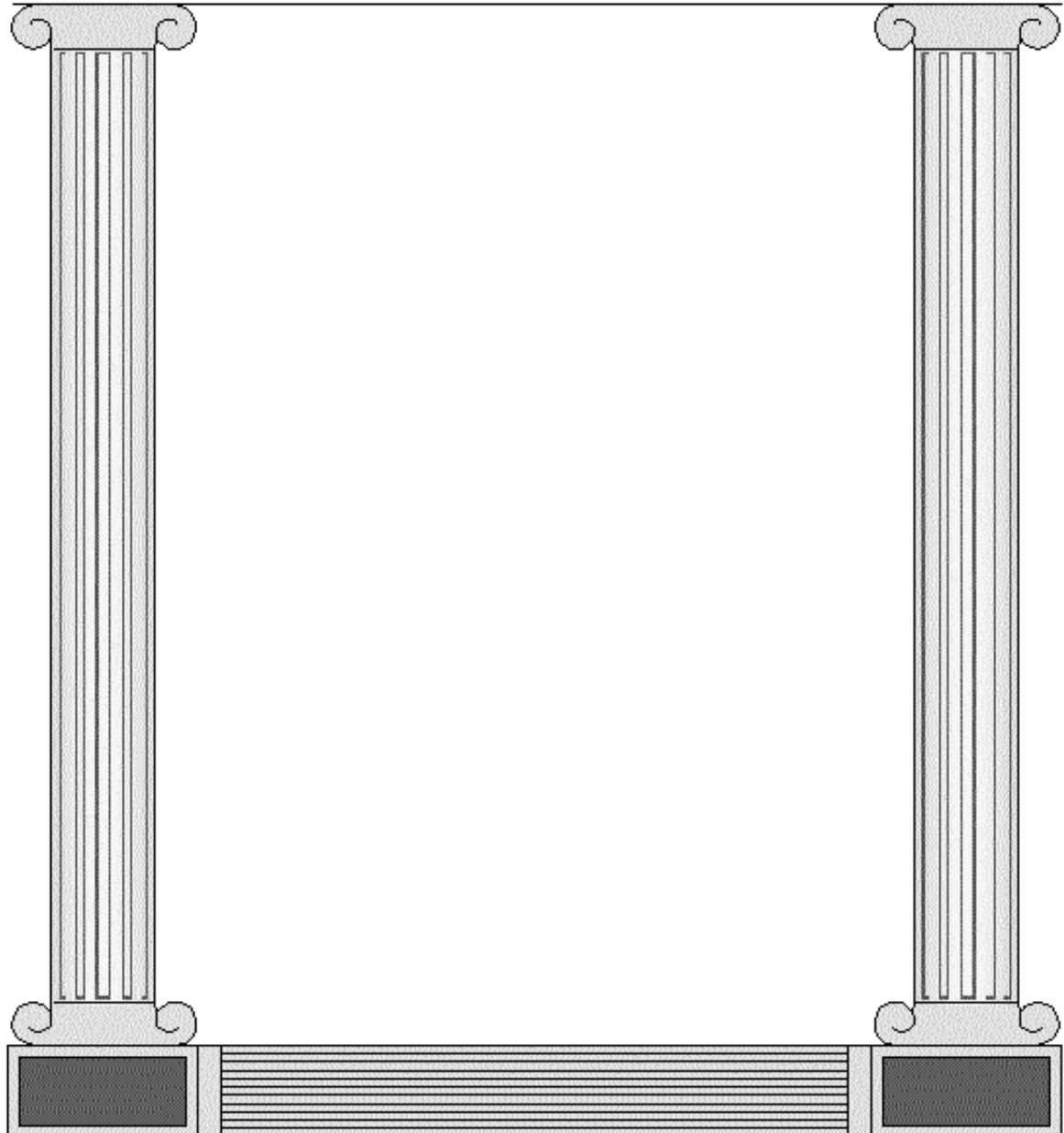
.....

.....

De evner, andre synes, jeg har

Her er de ting, som andre synes, jeg er særlig god til:

Mine mindre stærke sider

Mennesker har ikke kun stærke sider.

Der findes ingen mennesker, som er gode til alting.

Nogle mennesker er vældig gode til at bruge deres hænder, men ikke så gode til matematik eller sprog.

Andre mennesker ved alt om computere, men er ikke gode til sport.

Vi har alle sammen evner eller stærke sider. Men vi har også alle sammen mindre stærke sider. Det er de ting, vi ikke er så gode til.

Det, som jeg ikke er så god til, og som er svært for mig:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Det, som andre synes, er mine mindre stærke sider

Andre synes, at jeg ikke er særlig god til ...

Alle mennesker har både stærke sider
og mindre stærke sider.

Alle mennesker har noget, de er gode til,
og noget, de ikke er så gode til.

De stærke sider og de mindre stærke sider
fortæller tilsammen, hvordan mine evner er.

Min personlighed: Mit indre er noget helt særligt!

Mennesker har ikke blot en side, som vender udad, og som andre kan se – de har også noget indeni, som ingen kan se, et indre. Det indre består af alle personens interesser, af personens egenskaber og af personens evner.

Tilsammen danner de **personligheden**.

Alle mennesker har en personlighed.

Som det var tilfældet med udseendet, gælder det også for personligheden, at et menneskes personlighed ligner andre menneskers personlighed på nogle punkter, men også er meget forskellig fra andres personlighed på andre punkter.

Og det er faktisk rigtig godt.

For .....   hvis alle havde det samme indre
                          hvis alle havde den samme personlighed
                          hvis alle havde de samme interesser
                          hvis alle havde de samme egenskaber
                          hvis alle vidste det samme og var lige gode til alting

..... så ville verden være meget kedelig. Der ville ikke være noget, vi kunne fortælle hinanden eller lære hinanden, der ville ikke være konkurrencer, der ville ikke findes spændende film og bøger osv.

Der findes ikke to mennesker, der har den samme personlighed.

Så også indeni er alle mennesker noget helt særligt.

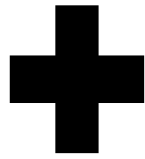
Det kan man se på folks underskrift. Alle mennesker har deres helt egen underskrift.

Dette er min underskrift:

Underskriften er et udtryk for mit indre eller min personlighed.

Ingen andre har den samme underskrift.

Mit udseende er noget helt særligt!!

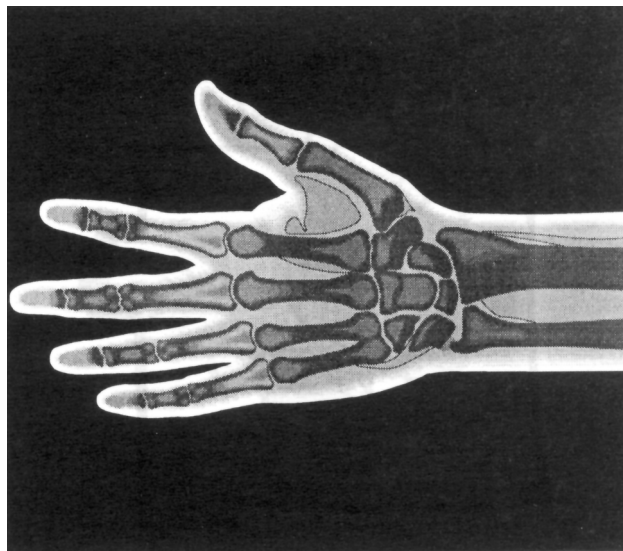
Mit indre er noget helt særligt!!

En opdagelsesrejse gennem kroppen

Min krop

Indhold

Min krop

Det ydre

Det indre

Min hjerne: En særlig del af mit indre

Hjernen modtager, bearbejder og afsender information

Forskellige former for intelligens

Min intelligens

Vi har brug for vores krop

Min krop

Jeg har et ydre og et indre,
og på samme måde har min krop en yderside og et indre.

Jeg kan ikke se det indre. Men det indre rummer
nogle meget vigtige dele af min krop, f.eks. hjernen.

Min hjerne er hele tiden i sving.

Den modtager, bearbejder og afsender information.

Og den er således grundlaget for min intelligens.

Vi har brug for vores krop for at kunne udføre
alle de helt almindelige ting, vi gør hver dag.

Det er vigtigt med en sund krop.

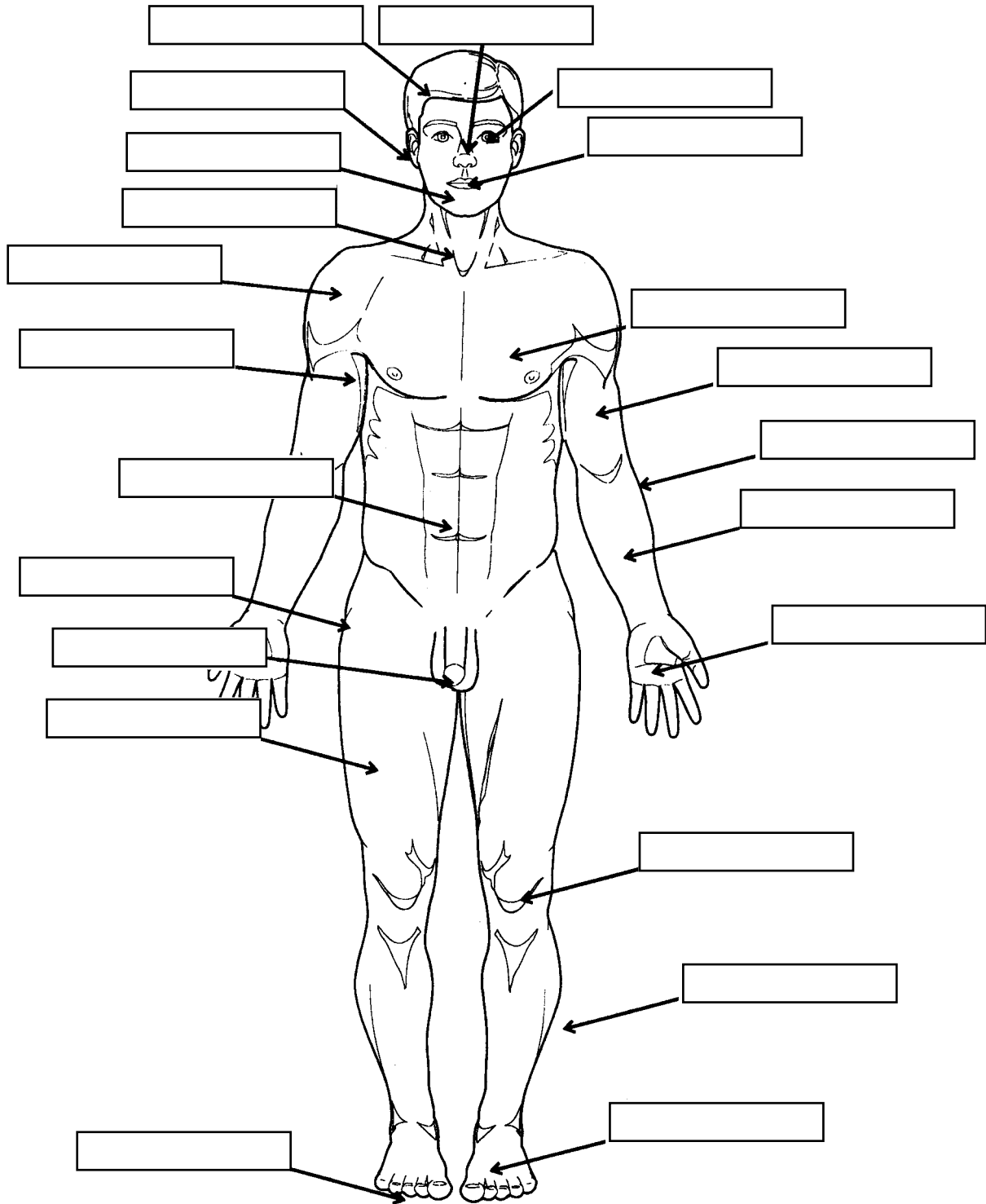
Som ordsproget siger:

En sund sjæl i et sundt legeme.

Min krop: Det ydre

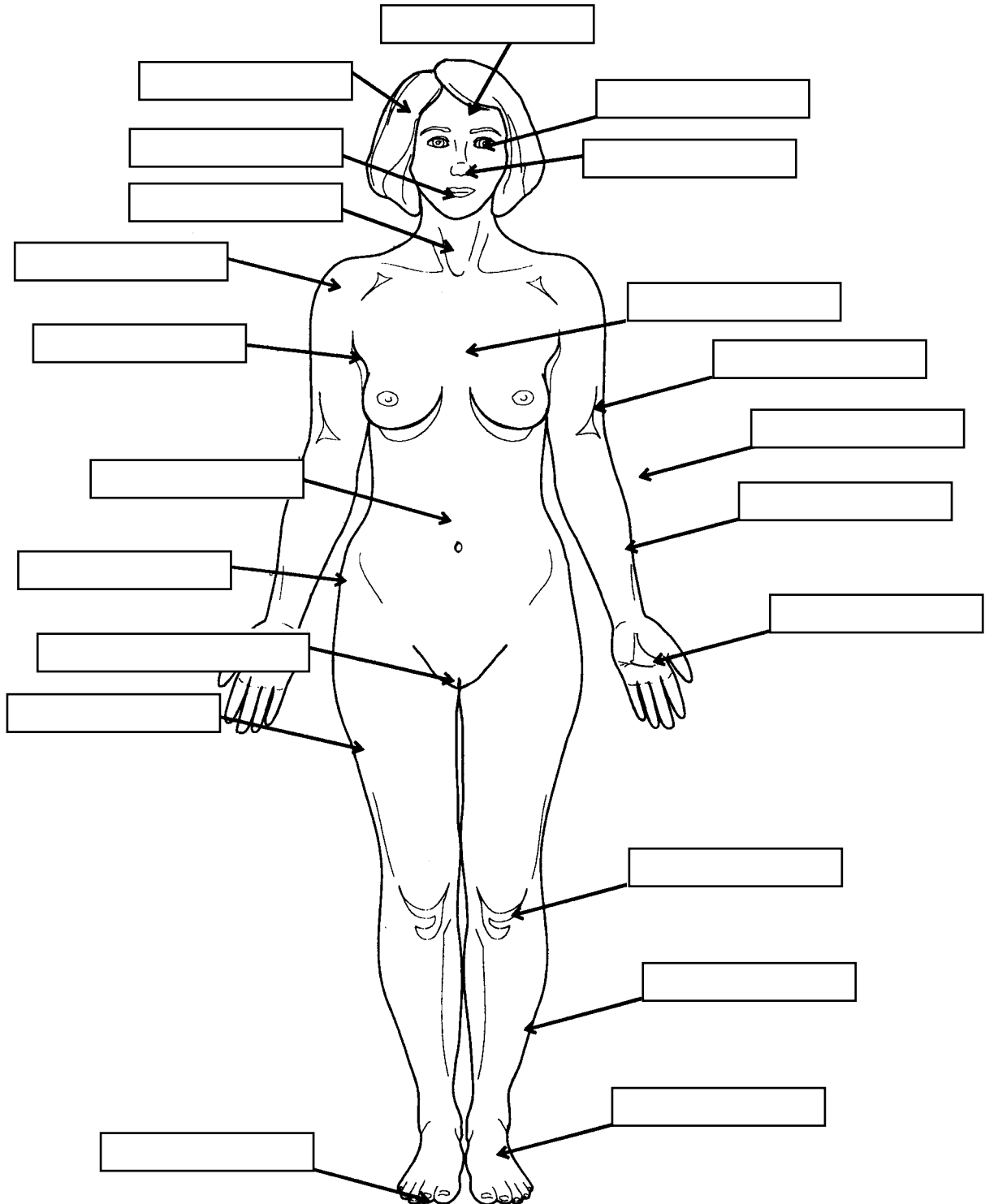
Min krop har en yderside. De forskellige dele har alle deres eget navn.

Min krop: Det ydre

Min krop har en yderside. De forskellige dele har alle deres eget navn.

Mund

Hofter

Mave

Øje

Tå

Bryst

Lår

Overarm

Pande

Underarm

Kønsdele

Hår

Fod

Armhule

Hånd

Øre

Næse

Albue

Knæ

Skulder

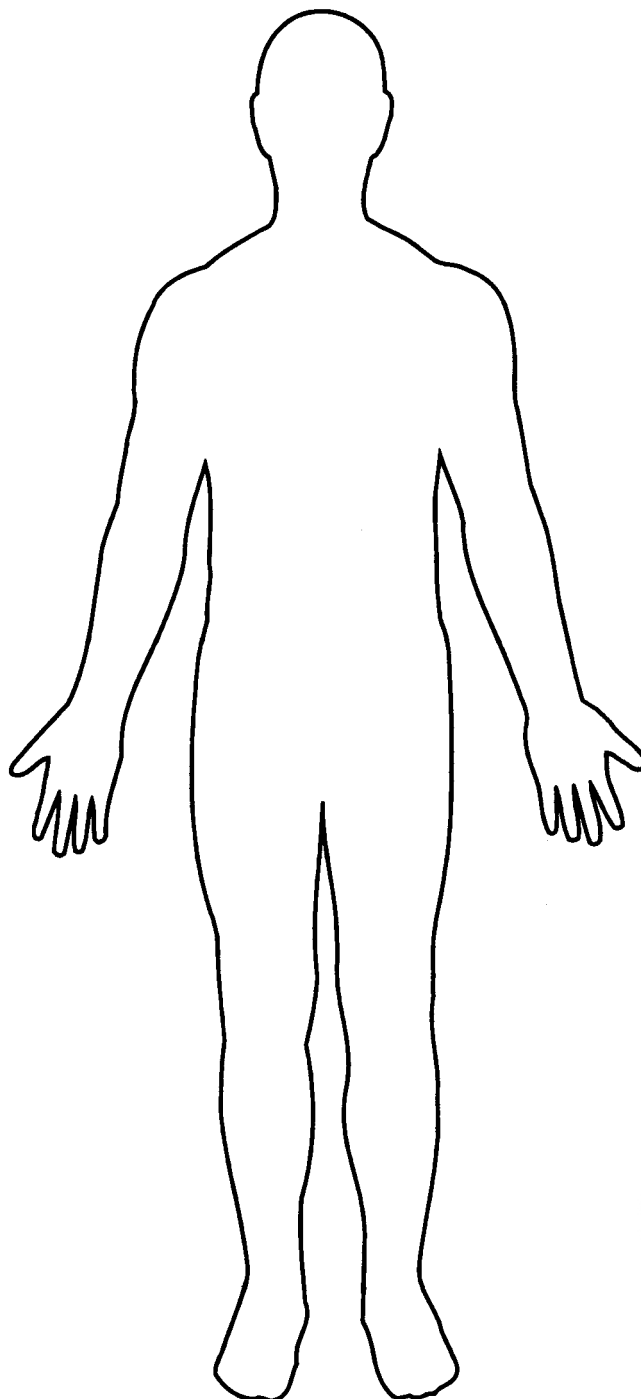
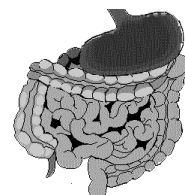
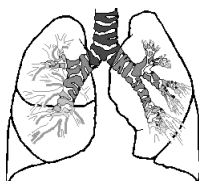
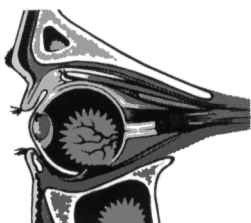
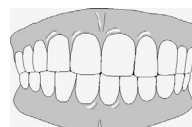
Hals

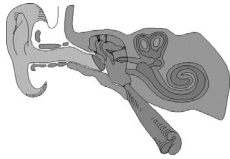
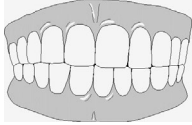
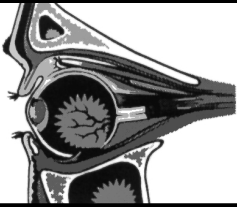
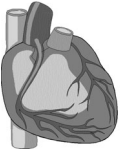
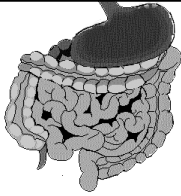

Læg

Min krop: Det indre

Min krop har også et indre. De forskellige dele af kroppen har hver et sted, hvor de hører til.

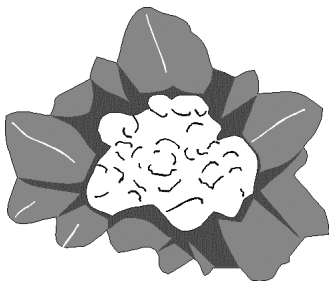
	(navn) Jeg har	(funktion eller opgave) som kan .....
		
		
		
		
		
		
		
		

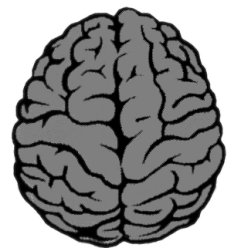
Min hjerne

En særlig del af mit indre.

Der er en vigtig del af min krop, som jeg ikke kan se, og det er min hjerne. Min hjerne ligger inde i mit hoved, godt beskyttet under mit kranium. Og det er godt, for min hjerne er meget sårbar og meget betydningsfuld for mig. Jeg kan ikke leve uden min hjerne.

Min hjerne minder lidt om et blomkåls-hoved eller en stor, smattet valnød. Den er omtrent lige så stor som mine to knytt-næver tilsammen, og den vejer omkring 1½ kg.

Min hjerne er betydningsfuld for min krop, fordi den **styrer** alting.
Den gør det muligt for mig at:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

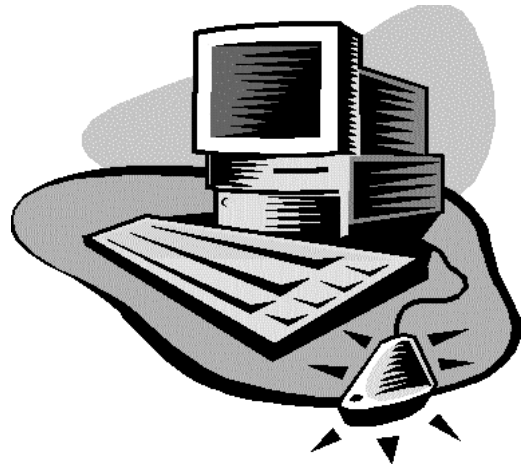
.....

.....

.....

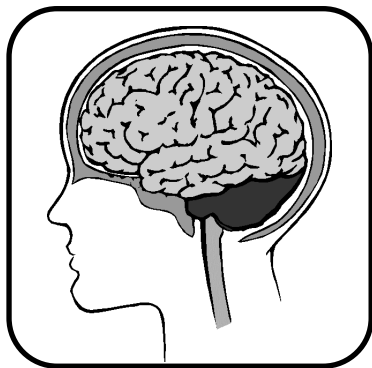

Man kan sammenligne hjernen med en **computer**. Men den kan meget mere end verdens bedste og hurtigste computer. En computer, der skulle kunne det samme som vores hjerne, skulle være 10.000 gange større.

Hjernen er så kompliceret, at videnskabsmændene endnu ikke helt ved, hvordan den fungerer.

Ligesom en computer behandler hjernen **information**.

Hjernen *modtager* information.

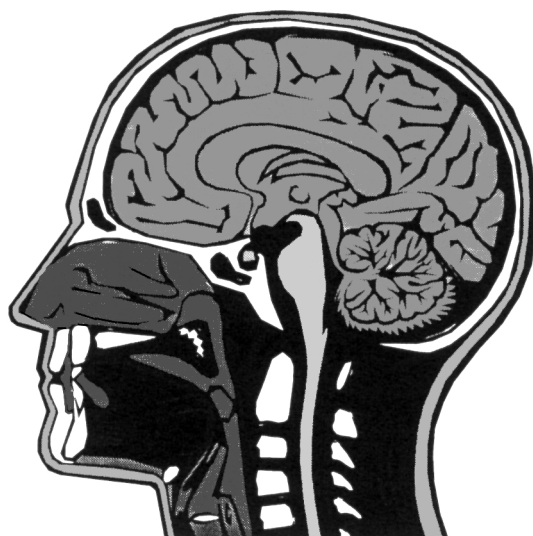
Dette betyder, at informationen når ind i hjernen. Det kan f.eks. dreje sig om det, vi ser, eller det, vi **opfatter** med vores andre sanser.

Hjernen *bearbejder* information.
Vi kalder det at **tænke**.

Hjernen *afsender* også information.
Den kan f.eks. sende signaler til vores muskler, så vi kan **bevæge** os, f.eks. gribe fat om noget eller gå.

Signalerne til og fra hjernen går gennem vores **nervebaner**.

Her er der nogle udsagn om den menneskelige hjerne.
Du skal bruge din hjerne for at finde det rigtige svar!!

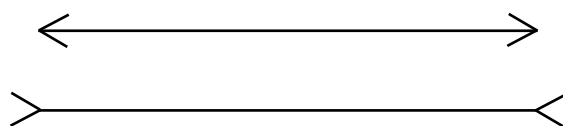
Rigtigt eller forkert???			
1	Nerverne sender besked til hjernen med en hastighed på 360 km i timen.	RIGTIGT	FORKERT
2	Jo mere, man lærer, og jo klogere, man bliver, jo større bliver ens hjerne. Kloge mennesker har en større hjerne end dumme mennesker.	RIGTIGT	FORKERT
3	Hjernen indeholder tolv milliarder celler.	RIGTIGT	FORKERT
4	Hjernecellerne vokser ligesom hår og negle.	RIGTIGT	FORKERT
5	Vi bruger kun en lille del af vores hjerne.	RIGTIGT	FORKERT

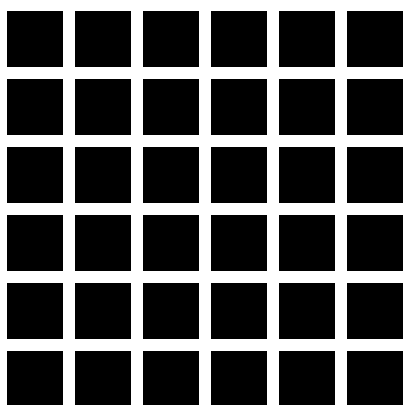
Selvom vores hjerne er verdens bedste og hurtigste computer, er der alligevel nogle ting, som er svære for den.

Prøv at køre rundt i en cirkel på maven med den ene hånd, mens du samtidig slår på hovedet med den anden!

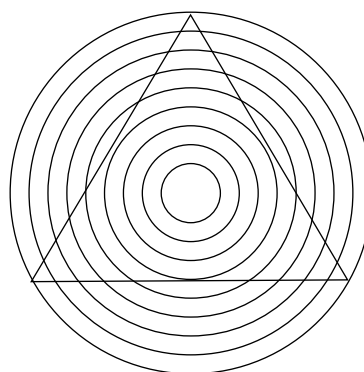
Somme tider kan vores hjerne tage fejl, og vi bliver snydt. Den får os til at se ting, som ikke er der, eller som ikke er rigtige.

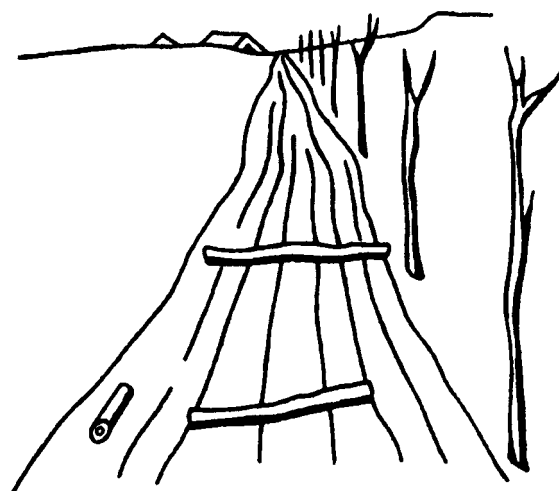
Hvilken linje er længst?

Er prikkerne mellem de sorte firkanter virkelige, eller bliver din hjerne snydt?

Er trekantens sider lige eller buede?

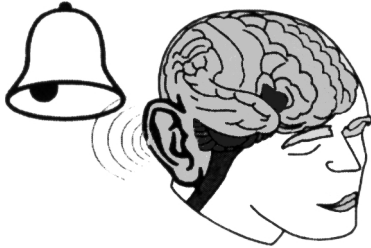

Hvilken gren er den længste?

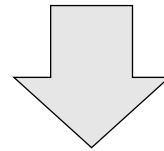

Hjernen modtager, bearbejder og afsender information

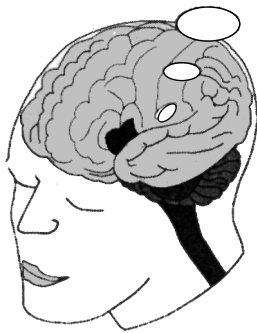

Jeg hører dørklokken
= jeg opfatter en lyd.
Min hjerne modtager information gennem mine ører.

MODTAGER

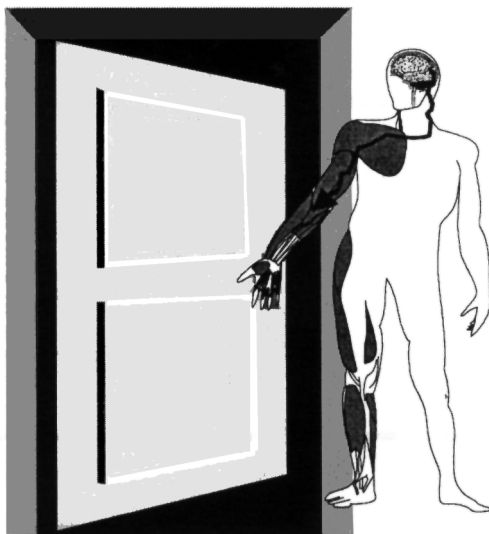
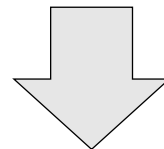

Der er nogen ved døren.

Jeg tænker: Der er nogen ved døren
Min hjerne bearbejder informationen.

BEARBEJDER

Jeg går hen til døren og åbner den.
Jeg bruger musklerne i mine arme og ben. De modtager besked herom fra min hjerne.

Hjernen afsender denne information.

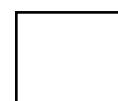
AFSENDER

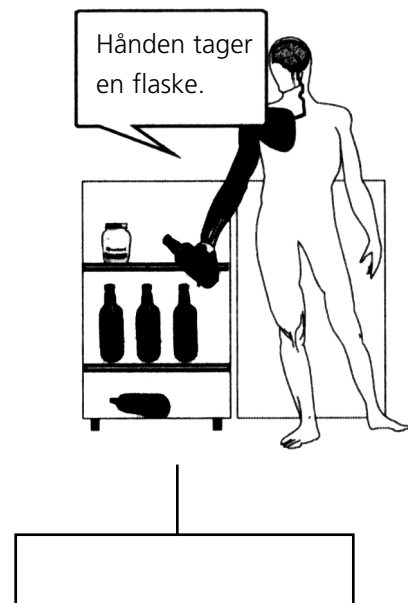
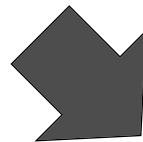
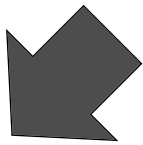
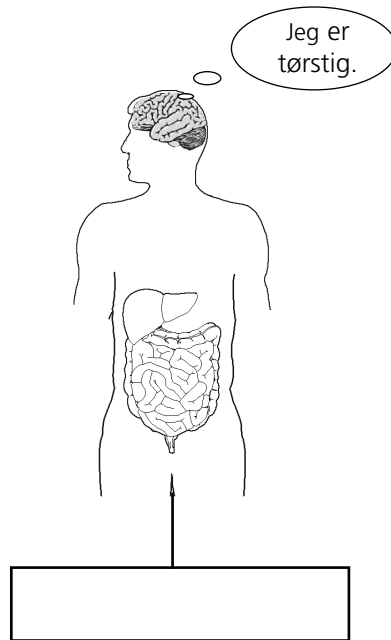
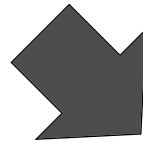
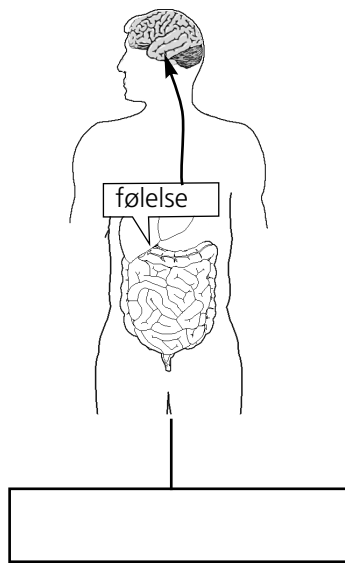
MODTAGER	BEARBEJDER	AFSENDER
Jeg rører ved noget, der er meget varmt.	Smerte! Fare!	Jeg trækker hånden til mig.
Jeg kan høre nogen sige mit navn.	Åh, det er mig! Han vil spørge mig om noget.	Jeg drejer hovedet mod personen og ser på ham.
Jeg er sulten.	Det er på tide at spise noget.	Jeg går ud i køkkenet og tager et æble.
Jeg får øje på en dør.	Jeg vil ind ad døren.	Jeg åbner døren.

Hvad gør hjernen her? Modtager, bearbejder eller afsender information?	
Jeg kan se, der kommer en bil.	
Jeg tror, min søster vil komme for sent i dag.	
Jeg sparker hårdt til bolden.	
Jeg siger mit navn.	
Jeg læser en bog.	

Skriv, hvad hjernen gør med informationen: Modtager, bearbejder eller afsender.

Forskellige former for intelligens

Hjernen hjælper os ikke kun med at høre lyde og se ting. Den hjælper os også til at forstå dem. Ved at bruge vores hjerne kan vi regne, løse opgaver, lære nye ord og huske ting. Det kalder vi **intelligens**.

Der findes ikke kun en slags intelligens. Der er forskellige former for intelligens.

Talintelligens

At være god til tal

Eksempler:

- At kunne lægge sammen, dividere, gange og trække fra, meget hurtigt og uden fejl.
- At være god til at huske telefonnumre.
- At kunne omregne valuta (\$ ↔ £).

Spatial intelligens

At være god til at genkende former, figurer og mønstre

Eksempler:

- At være god til at finde rundt i bygninger og byer.
- At være god til at lægge puslespil.
- At være god til at bygge og konstruere noget ud fra en plan.

Faktaintelligens

At være god til at lære og huske fakta

Eksempler:

- At have en god hukommelse for navne, datoer og faktisk viden.
- At vide en masse om et bestemt emne, f.eks. tog, vejrforhold eller rumforskning.

Verbal intelligens

At være god til ord og sprog

Eksempler:

- At være god til fremmedsprog.
- At kende til betydningen af ord.
- At være god til at forklare ting.

Social intelligens

At have kendskab til mennesker

Eksempler

- At være god til at være sammen med mennesker, man ikke kender godt.
- At vide, hvordan man får andre til at føle sig godt tilpas.
- At være god til at vurdere, hvordan man virker på andre.
- At være god til at fornemme, hvad andre mennesker kan lide.

Teknisk intelligens

At være god til tekniske ting

Eksempler:

- At vide, hvordan en motor fungerer.
- At vide, hvordan man kan reparere en maskine hurtigt og rigtigt, f.eks. en radio.

Min intelligens

Hos det enkelte menneske er det ikke alle former for intelligens, som er lige udviklede.

Det kan være, at en person er vældig god til sprog, men ikke kan finde rundt i en bygning eller i en by.

Man siger, at denne person har en høj verbal intelligens, men at hans spatielle (rumlige) intelligens ikke er så høj.

Det gælder også for mig. Nogle af mine former for intelligens er bedre udviklede end andre.

Dette er en oversigt over mine former for intelligens.

Den intelligens, der er bedst udviklet hos mig, er den med flest stjerner.

Den intelligens, som kun har fået en stjerne, er den mindst udviklede hos mig.

Min intelligens:	
★ ★ ★ ★ ★ ★	
★ ★ ★ ★ ★	
★ ★ ★ ★	
★ ★ ★	
★ ★	
★	

Intelligens er selvfølgelig vigtig, men den er ikke det vigtigste. Mennesker, som ikke er så intelligente, kan være vældig gode til et eller andet, f.eks. at spille musik eller dyrke atletik.

Og hvis man skal passe en syg, kan det være meget mere vigtigt at være tålmodig end at være intelligent.

Og i hverdagen er det ikke nok at være klog eller intelligent, man skal også have almindelig sund fornuft.

Vi har brug for vores krop

Når vi skal klare de almindelige aktiviteter i hverdagen godt (stå op, vaske sig, gå i skole eller tage på arbejde, lege, være sammen med andre), er det meget vigtigt, at kroppen fungerer godt.

Hvis man f.eks. skal komme i skole eller på arbejde uden vanskeligheder, skal følgende dele af kroppen fungere ordentligt:

.....for at kunne gå eller cykle.

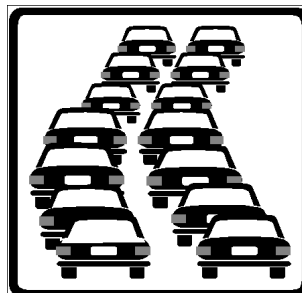
.....for at kunne se vejen.

.....for at vide, hvad jeg skal have med mig.

.....for at sige, at nu går jeg.

.....for at høre den trafik, som nærmer sig.

.....for at bære min taske eller rygsæk.

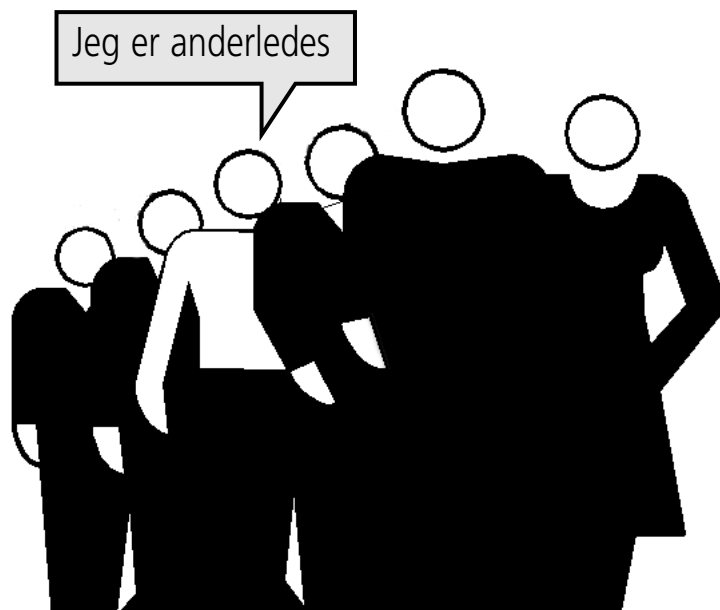

Helt almindelige dagligdags aktiviteter kan blive vanskelige, hvis en bestemt del af kroppen ikke fungerer særlig godt eller måske slet ikke fungerer.

Om mennesker som er anderledes

Mennesker som er anderledes

Indhold

Sygdom

Funktionsvanskeligheder og fysiske vanskeligheder

Handicap

Forskellige handicap

Strategier og hjælpemidler

Specialundervisning og støtte

Et tilpasset miljø

Mennesker med et handicap har også særlige evner

Mennesker med et handicap er anderledes, ikke mindreværdige

Sygdom

Vores krop fungerer ikke altid, som den skal.

Så er vi **syge**.

Hvis vi er syge, er der en masse ting, som ikke fungerer så godt:

- Det er ikke så let at komme ud af sengen om morgenen, fordi man ikke har det godt, fordi man er træt, eller fordi man har feber.
- Maden smager ikke så godt, fordi man som regel ikke har lyst til at spise, når man er syg.
- Man kan heller ikke klare at gå i skole eller på arbejde. Måske siger ens forældre, at man skal blive hjemme, eller lægen skriver måske en sygemelding til arbejdet.
- Det er ikke nemt at være sammen med andre, fordi man kun har lyst til at være alene, eller fordi man har ondt.

Der findes mange forskellige sygdomme. Her er de sygdomme, jeg har haft:

.....

.....

.....

.....

Heldigvis er vi ikke syge hele tiden.
Når vi er syge, kan vi gøre noget ved det.
Vi kan sørge for at hvile os og måske tage noget medicin. Hvis vi er meget syge, skal vi måske på hospitalet og opereres.

Alt dette kalder man **behandling**.

Hvis behandlingen er god, og vi begynder på den i tide, så forsvinder sygdommen.

Så bliver vi helbredt og får det godt igen.

Her er de behandlinger (medicin, hvile, operation), som jeg har fået, når jeg har været syg:

.....

.....

.....

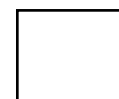
Der er nogle sygdomme, som videnskabsmændene endnu ikke har fundet nogen behandling for, f.eks. AIDS.

Så forsøger lægerne at holde sygdommen under kontrol og at forhindre den i at blive værre. Det kan de gøre ved at give medicin eller anden form for behandling.

Man siger, at sygdomme som f.eks. AIDS (for øjeblikket) er **uhelbredelige**.

Nogle sygdomme, som f.eks. kræft, kan man kun helbrede, hvis lægerne opdager dem i tide.

Heldigvis er lægevidenskaben nu så udviklet, at det kun er nogle få sygdomme, som stadig er uhelbredelige. De fleste sygdomme kan behandles med succes.

Funktionsvanskeligheder og fysiske vanskeligheder

Somme tider er der en del af vores krop, som ikke fungerer ordentligt, og hvor man ikke kan fjerne vanskelighederne.

Så kalder man det ikke en sygdom, men en **funktionsvanskelighed** eller **fysiske vanskeligheder**.

Man kan fødes med en eller anden form for vanskelighed.

Det kan f.eks. dreje sig om, at et menneske fødes blind eller med kun én fod.

Men man kan også få funktionsvanskeligheder eller fysiske vanskeligheder senere i livet.

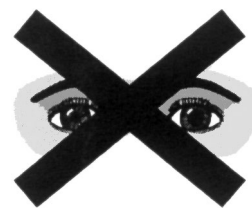
Det kan f.eks. dreje sig om en soldat, som træder på en mine og mister sit ene ben.

Eller det kan være et menneske, der mister evnen til at gå efter en trafikulykke.

Når man har funktionsvanskeligheder eller fysiske vanskeligheder, har det nogle **konsekvenser**. Der vil være nogle ting, man ikke længere kan gøre.

Vi kan tage et eksempel:

Hvis jeg fik vanskeligheder med mine øjne og ikke længere kunne se ordentligt, hvad ville jeg så ikke længere være i stand til at gøre?

Følgerne af de vanskeligheder, man har, kan være mere eller mindre alvorlige.

Hvis man mister sin lilletå, mærker man ikke så meget til det.

Men hvis man mister sin storetå, er konsekvenserne mere alvorlige. Man har brug for storetåen for at holde balancen. Uden den vil man nemt kunne komme til at falde.

Nogle vanskeligheder har så alvorlige konsekvenser, at det kan blive svært at gøre en masse helt almindelige ting i hverdagen: At stå op, vaske sig, gå i skole, lege.

Handicap

Hvis en funktionsforstyrrelse eller en fysisk vanskelighed fører til en udtalt, alvorlig og langvarig begrænsning i personens livsudfoldelse, siger man, at personen har et handicap.

Et handicap er:

Når funktionsvanskelighederne eller de fysiske vanskeligheder er så alvorlige, at man har svært ved eller kun i begrænset omfang kan udføre almindelige aktiviteter i hverdagen.

Et handicap er ikke det samme som en sygdom!

Der er nogle lighedspunkter:

Begge handler om, at kroppen ikke fungerer særlig godt.

I begge tilfælde har man brug for hjælp, støtte og omsorg fra andre.

Både et handicap og en sygdom kan medføre, at nogle ting ikke går særlig godt.

Men der er også tydelige forskelle mellem et handicap og en sygdom:

Handicap	Sygdom
Kan ikke behandles.	Kan behandles.
Kan ikke helbredes.	Kan (for det meste) helbredes.
Man har det med sig hele livet.	De fleste sygdomme varer kortere eller længere tid. En sygdom varer sjældent hele livet.
Det smitter aldrig.	Den kan eventuelt smitte.
Det er ikke alle, som har et handicap.	Alle bliver syge engang imellem.

Forskellige handicap

Når det er øjnene, som ikke fungerer ordentligt, er konsekvenserne anderledes, end når det er benene eller ørerne, som ikke fungerer. Konsekvenserne afhænger af, hvilken del af kroppen det er, som ikke fungerer.

Der findes derfor forskellige former for handicap.

Her er en oversigt over de former for handicap, jeg kender til:

Handicap Navnet på handicappet	Funktionsvanskeligheder/fysiske vanskeligheder Hvilken del af kroppen er det, som ikke fungerer (ordentligt)?	Begrænsninger og besværligheder Hvilke ting bliver umulige eller svære for en person med dette handicap?	Hvem Kender jeg nogen med dette handicap?

Strategier og hjælpemidler

Man kan (som regel) behandle en sygdom. Det er derimod ikke muligt at behandle et handicap.

Dette betyder ikke, at man ikke kan gøre noget ved et handicap.

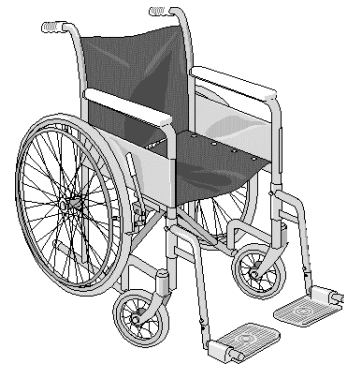
Nogle gange kan mennesker med et handicap selv finde frem til strategier, de kan anvende til at klare deres problemer og besværligheder.

Lad os se på nogle eksempler:

En blind person vil lytte meget omhyggeligt efter, hvem der kommer (i stedet for at se). Og en blind kvinde vil med sine hænder kunne føle sig frem til, hvad der står på bordet, i stedet for at se det.

En døv person vil lære at aflæse mundbevægelser hos andre, der taler meget tydeligt, og kan så "læse", hvad de siger. Det kalder man "mundaflæsning".

Udover dette findes der også forskellige former for støtte og hjælpemidler. De hjælper mennesker med et handicap til at kunne gøre så mange ting som muligt lige som andre.

Handicap	Hjælpemiddel
Fysisk handicap	
Synshandicap	
Hørehandicap	
Intellektuelt handicap	

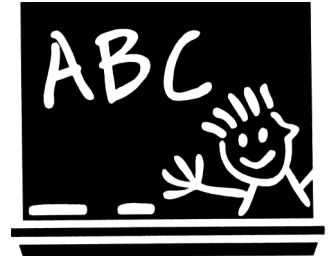

Specialundervisning og støtte

Mennesker med et handicap kan i høj grad lære at gøre de samme ting som mennesker uden et handicap.

Men et handicap kan have konsekvenser for måden at lære på:

- Hvis vi ser på almindelige skolebøger, på de ting, læreren skriver på tavlen, eller på trykte opgaveark ..... så kan blinde elever ikke lære meget af dem, fordi de ikke kan se og derfor ikke kan læse, hvad der står.
- Døve børn har svært ved at lære noget af en lærer, som underviser på den almindelige måde ved hjælp af det talte sprog, fordi de ikke kan høre, hvad læreren siger.

Elever med et intellektuelt handicap har også svært ved at følge med i undervisningen i en almindelig klasse, fordi mange ting er for indviklede for dem, eller fordi det hele går for stærkt.

Hvis man har et handicap, kan det at lære være så svært, at man har brug for særlig hjælp. Det er derfor, der findes specialskoler og specialundervisningslærere og støttelærere i de almindelige skoler.

I en specialskole lærer elever med et handicap de samme ting som andre elever (matematik, historie, dansk osv.). Men de lærer det på en anden måde: Når blinde børn lærer noget om planter, bruger de ikke fotografier eller billeder, men de føler planterne og lugter til dem.

I en specialskole lærer elever med et handicap også at bruge hjælpemidler. I en skole for døve og hørehæmmede børn lærer eleverne f.eks. at bruge tegnsprog.

Endelig er der på specialskoler også voksne, som er uddannede til at hjælpe eleverne med deres problemer. I en skole for elever med indlæringsvanskeligheder eller adfærdsproblemer, hjælper disse voksne eleverne med alt, hvad der er svært.

Et tilpasset miljø

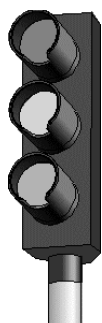
Mennesker med et handicap kan gøre meget for at afhjælpe deres handicap ved hjælp af specialundervisning og de rette hjælpemidler.

Men omverdenen må også gøre en indsats for at hjælpe mennesker med et handicap.

Det er nødvendigt at tilpasse miljøet til den handicappede person.

Lad os se på et par eksempler:

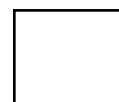
En mand med et fysisk handicap kan lære at komme omkring i en kørestol, men det er ikke nok, hvis han skal kunne komme ind i bygninger med trapper op til døren. Derfor bliver indgangen til mange offentlige bygninger lavet på en særlig måde: Ved siden af trappen er der en opkørselsrampe til kørestolsbrugere.

En blind kvinde kan lære at bevæge sig rundt i byen med sin stok eller med en særlig trænet førerhund, men det er ikke nok til at hjælpe hende. Hun kan stadig ikke vide, om trafiklysene er grønne eller røde. Derfor er trafiklysene i mange byer forsynede med bipsignaler.

Jeg kan give et eksempel mere på, hvordan miljøet kan være tilpasset til personer med et handicap:

Mit eksempel:

Selvom man ikke kan blive helbredt for et handicap, så er der meget, man kan gøre ved det:

strategier
&
hjælpe midler

specialundervisning
&
støtte

et
tilpasset
miljø

Men selv med denne hjælp vil et handicap betyde nogle **begrænsninger**.

Der vil altid være nogle ting, som mennesker med et handicap aldrig vil blive i stand til at gøre som andre mennesker netop på grund af deres handicap. Nogle ting vil blive ved med at være svære hele livet. Og der vil hele tiden blive ved med at være brug for hjælp og støtte fra andre.

Trods disse begrænsninger kan mennesker med et handicap stadig have det sjovt.

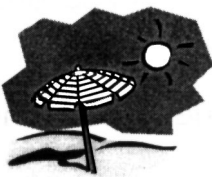
Her er nogle eksempler:

Et menneske med lammelser i benene vil aldrig kunne lære at svømme. (Men han eller hun vil stadig kunne lave mange andre sjove ting i et svømmebassin og have glæde at komme i vandet).

Et menneske, som er døv, kan ikke lytte til musik på samme måde, som andre gør det. (Men han eller hun kan stadig nyde at mærke musikkens vibrationer til en fest).

En blind vil aldrig kunne læse tegneserier. (Men han eller hun kan stadig nyde at høre en anden fortælle en god historie).

Et menneske med et intellektuelt handicap vil aldrig kunne lære at køre bil. (Men han eller hun kan stadig rejse til dejlige steder f.eks. i grupperejse for mennesker med et handicap).

Mine eksempler:

.....
.....

Mennesker med et handicap har også særlige evner

Mennesker med et handicap kan opleve mange begrænsninger i hverdagen. Fordi de er handicappede, vil der være nogle ting, de ikke er så gode til.

Men ..... et menneske med et handicap er meget mere end sit handicap!
Et menneske er ikke et handicap, men har et handicap!

Et handicap er kun en af de ting, der kendetegner et menneske. Der er samtidig mange andre ting, som kendetegner dette mennesket.

Og derfor har også mennesker med et handicap særlige evner!

Med andre ord: Selvom der er nogle ting, som mennesker med et handicap ikke kan gøre (eller ikke er så gode til), så kan de være vældig gode til andre ting.

Her er nogle eksempler:

- Nogle døve mennesker er vældig gode til sport.
- Der findes mennesker, som mangler deres arme, men som alligevel kan lave flotte malerier med deres fødder og tæer.
- Der findes blinde mennesker, som er rigtig gode til at snakke i telefon.
- Der findes mennesker med et intellektuelt handicap, som er fremragende skuespillere, eller som er vældig gode til at passe dyr.

Der findes endda mennesker med et handicap, som er verdensberømte for deres særlige evner:

- Ray Charles og Stevie Wonder, som begge er blinde, er verdensberømte popstjerner.
- Pascal Duquenne har et intellektuelt handicap, men han har alligevel vundet en af hovedpræmierne som skuespiller ved filmfestivalen i Cannes.

- Stephen Hawking er totalt lammet og kan ikke engang tale, men han er en af de mest berømte videnskabsmænd i det tyvende århundrede.
- Andrea Bocelli er en verdensberømt operasanger, selvom han er blind.
- Christopher Reeve, som spillede Superman i filmen, er lammet efter en ulykke, men han er alligevel blevet en dygtig filminstruktør.

Mennesker med et handicap er anderledes, ikke mindreværdige

- De har særlige evner på samme måde som andre mennesker. Så de kan være lige så gode som andre til visse ting eller endda bedre end andre.
- Men der er nogle ting, de ikke er lige så gode til som andre.
- Det kan de gøre noget ved: De kan lære at bruge hjælpemidler, bede om hjælp, lede efter gode strategier til at klare tingene.
- De kan også få hjælp, hvis miljøet bliver tilpasset til dem

men ...

... selv med al denne hjælp vil de aldrig blive som mennesker uden handicap.

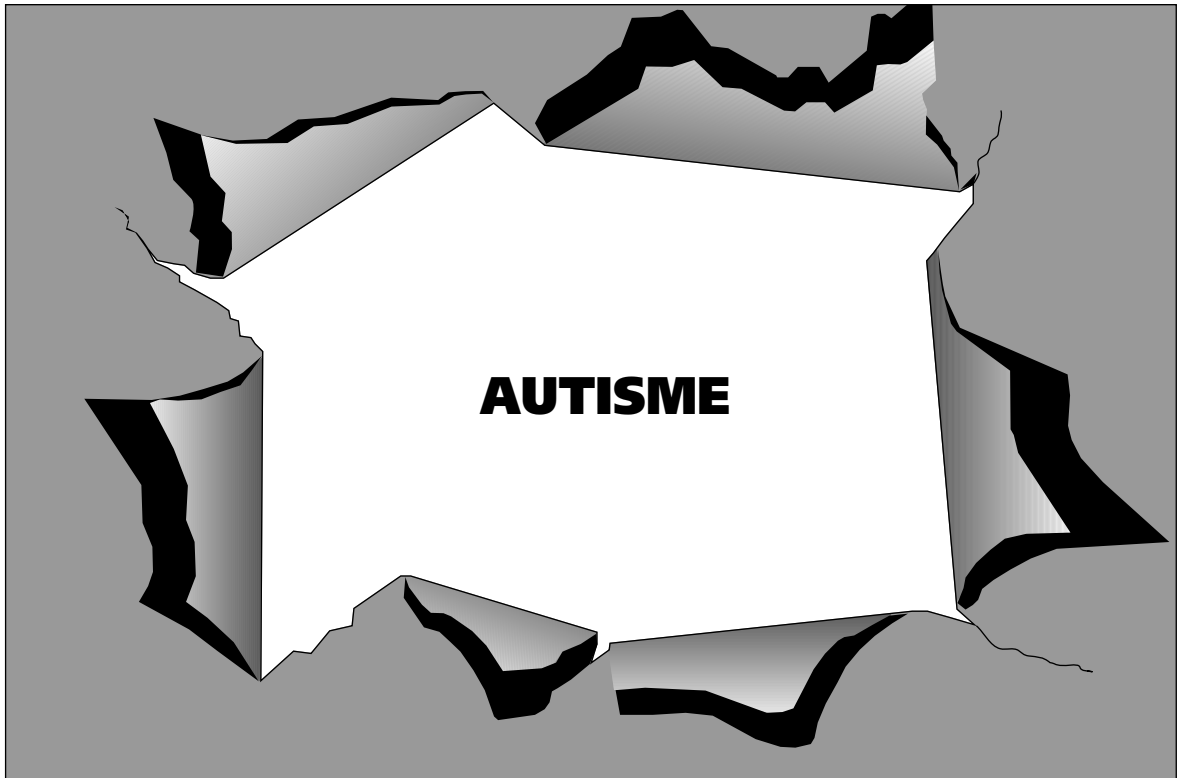

Mennesker med et handicap er **ikke mindre værd**
end mennesker uden et handicap.

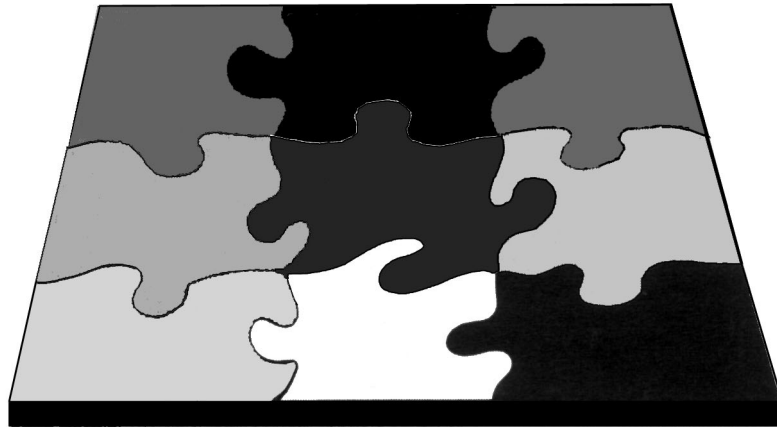
Mennesker med et handicap **er anderledes** end mennesker
uden et handicap.

Mennesker med et handicap vil **blive ved med at være anderledes**
end mennesker uden et handicap.

En særlig form for handicap

Autisme

Indhold

Autisme

Hyppige spørgsmål om autisme

Autisme skyldes en forstyrrelse i hjernens funktion

Årsager til autisme

Autisme er et handicap

Hvad er vanskelighederne ved autisme

1. At forholde sig til andre mennesker
2. At kommunikere med andre
3. At være fleksibel i sine tanker og i sin adfærd

Alle mennesker er forskellige og noget helt særligt

Mennesker med autisme er forskellige

Et spektrum af autistiske forstyrrelser

Asperger syndrom

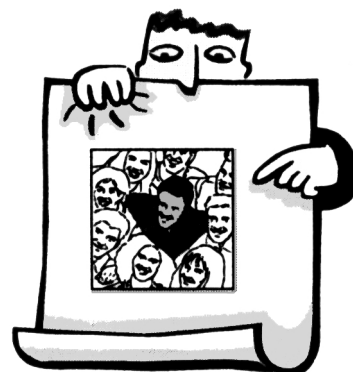
Autisme er et usynligt handicap ...

Men det er ikke helt umuligt at se den

Man kan ikke helbrede autisme ...

Men vi kan gøre noget ved den!

Mennesker med autisme har også særlige evner!

Rigtigt eller forkert?

Autisme

Der findes mange mennesker, som er anderledes.

Det er, fordi der findes mange forskellige funktionsvanskeligheder og handicap.

Et særligt handicap er autisme.

Omkring ét menneske ud af hver 400 har autisme.

Autisme skyldes en forstyrrelse i hjernens funktion.

Hjernen fungerer anderledes hos mennesker med autisme.

Mennesker med autisme tænker på en anden måde.

Det gør dem anderledes.

På grund af deres autisme oplever de nogle begrænsninger og vanskeligheder i hverdagen.

Men mennesker med autisme har også særlige evner.

Mennesker med autisme er ikke mindreværdige, men de er anderledes.

Hyppige spørgsmål om autisme

- Hvor sidder autisme?
- Er autisme et handicap?
- Hvad skyldes autisme?
- Hvad er anderledes hos mennesker med autisme?
- Kan autisme helbredes?
- Hvad kan man gøre ved autisme?
- Kan andre mennesker se, at man har autisme?
- Kan mennesker med autisme også have særlige evner?

Jeg har også nogle andre spørgsmål om autisme:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Autisme skyldes en forstyrrelse i hjernens funktion

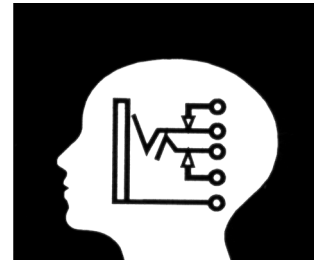

Dette betyder, at hjernen hos mennesker med autisme ikke fungerer, som den skal.

Mennesker med autisme kan for det meste – som alle andre mennesker – se, høre, lugte, føle og smage.

De plejer ikke at have problemer med at modtage information.

Men den information, som kommer ind i hjernen gennem sanserne, bliver på en eller anden måde ikke bearbejdet godt nok.

Det passer ikke, at hjernen hos mennesker med autisme ikke fungerer. Det gør den. Men den fungerer på en anden måde end hjernen hos andre mennesker. Mennesker med autisme er altså ikke fjollede eller dumme. Men der er nogle ting, som de har svært ved at forstå. Og især forstår de en hel masse ting på en anden måde.

Her kommer et eksempel:

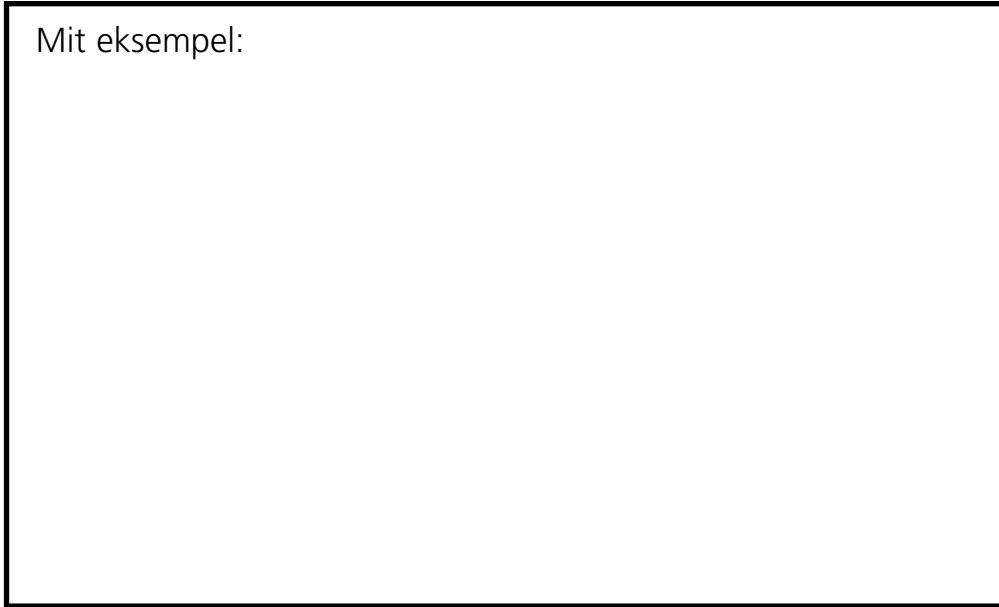
Midt i timen siger læreren til eleverne, at de skal vende bladet. Det, hun mener, er, at de skal gå videre til næste opgaveark. En elev med autisme hører helt tydeligt, hvad læreren siger (modtager informationen), men forstår budskabet helt bogstaveligt (bearbejdning) og vender om på sit ark (afsender) i stedet for at lægge det til side og tage næste opgaveark.

Fordi hjernen hos mennesker med autisme bearbejder information på en anden måde, sender den også andre signaler. Det er derfor, at mennesker med autisme ofte reagerer meget anderledes end mennesker uden autisme.

Mit eksempel:

Vi ved endnu ikke helt præcis, hvor denne forstyrrelse sidder i hjernen. Vi kan ikke udpege, hvor forstyrrelsen findes.

Selv med de mest moderne maskiner kan lægerne for det meste ikke se, hvor det går galt i hjernen hos mennesker med autisme.

Årsager til autisme

Forstyrrelsen i hjernen findes almindeligvis allerede ved fødslen.

Dette betyder, at de fleste mennesker med autisme er født med deres autisme.

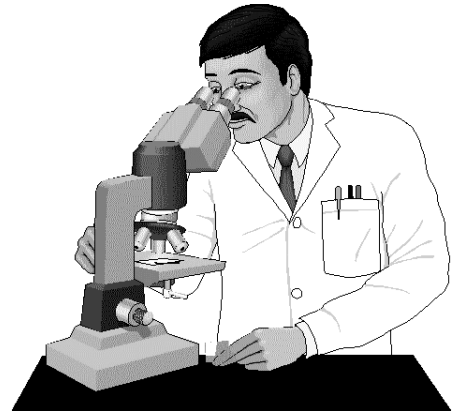
Videnskabsmændene forsker meget i årsagerne til autisme, men indtil nu har de ikke fundet én årsag, som optræder hos alle mennesker med autisme.

Så vi kender endnu ikke den præcise årsag.

Det, som vi ved, er, at mennesker med autisme ikke kan gøre for, at de har autisme. Det kan deres forældre heller ikke.

Autismen har en **fysisk oprindelse**. Det kan være forskellige ting, der ligger til grund for autismen. Den kan f.eks. skyldes arvelige forhold, problemer i forbindelse med fødslen eller hjerneskade.

Lægerne kan for det meste ikke diagnosticere helt præcist, hvad der er årsag til autismen hos den enkelte.

Det er ikke min skyld.

Mine forældre kan heller ikke gøre for, at jeg har autisme.

Man kan ikke få autisme, fordi ens forældre ikke har været gode forældre.

Så det er heller ikke mine forældres skyld.

Der er ingen, som kan gøre for, at jeg har autisme.

Så der er ingen grund til at bebrejde nogen noget.

Autisme er et handicap

På grund af forstyrrelsen i hjernen kan mennesker med autisme ikke altid se og forstå verden på samme måde som mennesker uden autisme.

Dette bevirker, at visse ting er sværere for mennesker med autisme end for mennesker uden.

Mennesker med autisme er derfor ikke lige så gode til visse ting som andre mennesker. Derfor er autisme et **handicap**.

Som følge af deres handicap oplever mennesker med autisme nogle begrænsninger i deres livsudfoldelse.

Det er nogle ting, som ikke lykkes lige så godt for dem som for andre.

Autisme gør nogle ting sværere for mig.

På grund af min autisme er nogle ting sværere for mig.

Nogle eksempler er:

☹ .....
.....

☹ .....
.....

☹ .....
.....

☹ .....
.....

☹ .....
.....

☹ .....
.....

☹ .....
.....

Hvad er vanskelighederne ved autisme

1. At forholde sig til andre mennesker

Mennesker med autisme vil gerne være med i fællesskabet. De ønsker at være sammen med andre og gøre de samme ting som andre som f.eks. at snakke, arbejde, lege .....

Men ..... disse ting er ikke så lette for mennesker med autisme.

Det er f.eks. meget vanskeligere for dem at få venner. Dette betyder ikke, at mennesker med autisme ikke kan få venner.

Mennesker med autisme ønsker også at være sammen med andre mennesker, men det er sværere for dem end for andre at være sammen med andre mennesker.

Nedenunder står nogle af mine eksempler: Hvad er svært for mig i forhold til andre mennesker?

- Jeg har svært ved at få venner.
- Jeg bryder mig ikke om, at andre mennesker rører ved mig eller kommer for tæt på mig.
- Jeg ved ikke altid, hvordan jeg skal reagere på andre.
- Jeg forstår ikke altid, hvorfor andre opfører sig, som de gør.
- Jeg kan bedst lide at være alene: Det er svært for mig at gøre ting sammen med andre mennesker.
- Jeg bliver rastløs, nervøs eller ængstelig, når der er mange mennesker omkring mig.
- Jeg irriterer somme tider andre mennesker, (uden at jeg vil det).
- Jeg tager somme tider kontakt med andre på en underlig eller usædvanlig måde.
- Jeg har somme tider svært ved at forstå, hvornår eller hvorfor andre bliver vrede.
- .....
- .....
- .....

Hvad er vanskelighederne ved autisme?

2. At kommunikere med andre

Det at kommunikere er meget mere end blot at tale med andre.

At kommunikere betyder at forstå andre, når de udtrykker sig selv.

Men det betyder også at udtrykke mig selv, så andre kan forstå mig.

Og det handler om meget mere end blot at tale.

Mennesker med autisme, som kender en masse ord, og som snakker flydende, kan alligevel til tider finde det svært at forstå, hvad andre mener. Det er ikke sproget som sådan, der er svært. Det er, hvad de mener.

Her er et eksempel:

Nogle mennesker kan sige, "fint vejr i dag!", selvom de faktisk mener, at det er et forfærdeligt vejr og styrtregner. Menneskers ansigtsudtryk og den måde, de siger ting på (f.eks. deres stemmeføring), kan give det, de siger, en helt anden betydning.

Mennesker med autisme har heller ikke selv så let ved at blive forstået af andre, fordi de kan have svært ved at udtrykke, hvad de mener.

Dette kan føre til en masse misforståelser.

På næste side er nogle eksempler på, hvad jeg kan finde svært, når jeg skal kommunikere med andre.

- Jeg synes, at det kan være svært at starte en samtale med andre.
- Jeg synes somme tider, at det kan være svært at give udtryk for, hvad jeg mener.
- Jeg taler ofte for højt eller for lavt.
- Jeg kan ikke altid forstå, hvad andre mener.
- Somme tider tager jeg det, som andre siger, for bogstaveligt.
- Jeg kan blive forvirret eller ophidset, når der bliver snakket for meget.
- Jeg er ikke særlig god til at lytte.
- Jeg snakker ofte om det samme emne, eller jeg gentager de samme spørgsmål.
- .....
- .....
- .....
- .....

Hvad er vanskelighederne ved autisme?

3. At være fleksibel i sine tanker og i sin adfærd

Mange mennesker med autisme bryder sig ikke om pludselige og uforudsigelige forandringer.

De bliver forvirrede, nervøse eller vrede, når ting ikke foregår, som de havde forventet, eller på den måde, som de havde forventet.

Mennesker med autisme kan også holde fast ved visse vaner. Eller de ønsker (altid) at gøre visse ting på en bestemt måde.

Mennesker med autisme vil som regel gerne være sikre på, hvad der skal ske. De vil gerne vide, hvornår, hvor længe, hvor og med hvem noget skal ske.

Mennesker med autisme er meget interesserede i detaljer. Eller de bliver måske meget irriterede over små detaljer.

Mennesker med autisme har ofte en eller to meget specielle interesser. De kan være meget optagede af disse interesser. Og de kan tale om dem i en uendelighed.

På den næste side findes nogle eksempler på, hvor det er svært for mig at være fleksibel i tanker og handlinger ...

- Jeg bryder mig ikke om pludselige forandringer.
- Jeg holder mig til bestemte vaner og rutiner.
- Jeg har en eller to interesser, som jeg tænker meget på.
- Jeg synes, det er svært at færdes på steder, jeg ikke kender, eller befinde mig i situationer, jeg ikke har prøvet før.
- Jeg bliver bekymret, når ting ikke går, som jeg ventede eller ønskede.
- Jeg kan blive meget generet af f.eks. visse former for støj.
- Jeg vil gerne vide på forhånd, hvad der skal ske hvor, hvornår og med hvem ...
- Det er vigtigt for mig med præcision og nøjagtighed f.eks. at begynde og stoppe præcist.
- Det kan tit være svært for mig at vælge.
- .....
- .....
- .....

Mennesker med autisme er forskellige

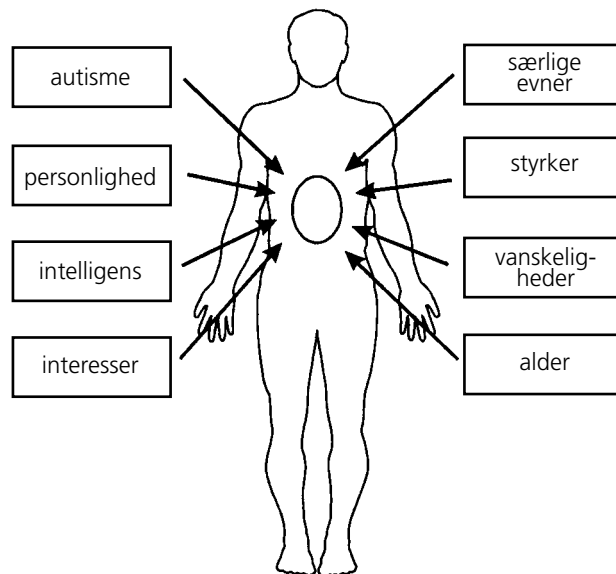
Alle mennesker er forskellige, ikke blot udenpå, men også indeni. Alle er noget helt særligt (husk kapitel et).

Også hvert eneste menneske med autisme er noget helt særligt.

Selvom mennesker med autisme er fælles om deres vanskeligheder, er de også forskellige fra hinanden.

Det er, fordi mennesker med autisme ikke blot har deres autisme, de har også:

- ☺ deres egne interesser
- ☺ deres helt egen personlighed
- ☺ deres egne evner (ting, de er vældig gode til, og ting, de ikke er så gode til)

Mennesker er forskellige på alle disse områder (se ovenover).

Nogle mennesker med autisme har også andre vanskeligheder f.eks. et intellektuelt handicap. Men der findes også mennesker med autisme, som er normalt begavede.

Jeg har autisme, men det fortæller ikke alt om mig.

Jeg har også en masse indre egenskaber.

Når mit indre er noget helt særligt,
er jeg forskellig

fra andre mennesker,

også andre mennesker, der lige som jeg har autisme.

Et spektrum af autistiske forstyrrelser

Der er forskelle i personlighed mellem mennesker. Men autismen er også forskellig hos den enkelte person.

Alle mennesker med autisme har svært ved

- ☺ At forholde sig til andre mennesker.
- ☺ At kommunikere med andre mennesker.
- ☺ At være fleksible i deres tanker og handlinger.

Men karakteren og omfanget af vanskelighederne på disse tre områder er forskellige for det enkelte menneske med autisme.

Her er nogle eksempler:

- ☺ *Nogle mennesker med autisme gør ofte de samme bevægelser igen og igen som f.eks. at baske med hænderne eller rukke med kroppen. Men der findes også mennesker med autisme, som ikke gør dette.*
- ☺ *Nogle mennesker med autisme er meget interesserede i et bestemt emne f.eks. tog. Men der findes også mange mennesker med autisme med helt andre interesser som f.eks. computere. Og nogle mennesker med autisme har flere store interesser.*
- ☺ *Nogle mennesker med autisme taler ikke meget. Men andre snakker hele tiden.*

Autismen har sin egen farvning hos den enkelte person. Hos ét menneske er den nærmest rød, hos et andet grøn og hos en tredje blå. (Det er selvfølgelig et billede! Der findes ikke blå, røde og grønne mennesker med autisme!)

Så der findes ikke blot én form for autisme:

Den er forskellig hos hver enkelt person. Det autistiske menneske findes ikke. Hvert enkelt menneske med autisme er forskellig fra andre og noget helt særligt.

Det er derfor, at vi taler om et autistisk spektrum. Det svarer til lysets spektrum, som man kan se det i en regnbue. Vi kan se en masse forskellige farver, men de er allesammen en form for lys.

Alle mennesker med autisme har vanskeligheder inden for de samme tre områder, men vanskelighederne kommer til udtryk på forskellige måder hos den enkelte.

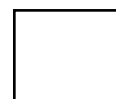

Når jeg sammenligner mig selv med andre mennesker med autisme, kan jeg se både ligheder og forskelle:

	Person 1	Person 2	Person 3	MIG
Handicap	Autisme	Autisme	Autisme	Autisme
Andre handicap	Intellektuelt handicap	Intet	Hørehandicap	
Alder	3 år	38 år	12 år	
Social funktion	Tilbagetrukket	Meget aktiv	Genert	
Intelligens	Meget lav	Normal	Høj	
Vigtigste interesser	Puslespil	Elektronik	Musik	
Sprog	Taler ikke	Snakker meget	Ret fåmælt	

Selv med min autisme er jeg noget helt for mig selv. Det autistiske menneske findes ikke!

Autisme er noget i det indre. Det er meget forskelligt fra menneske til menneske, hvordan autismen tager sig ud i det ydre, (hvad andre mennesker kan se).

Når autismen tager sig forskelligt ud fra person til person, giver det ikke ret meget mening at foretage sammenligninger for at se, hvem der er mere eller mindre autistisk.

Autismen er forskellig for hver enkelt person, så den er også noget helt særligt for mig!

Asperger syndrom

Inden for det autistiske spektrum findes der flere forskellige måder, autismen kan vise sig på.

Asperger syndrom er også en forstyrrelse inden for det autistiske spektrum.

Denne form for autisme har fået navn efter en børnelæge, som levede i Wien, (som ligger i Østrig): Hans Asperger. Han levede 1906 – 1980, og i 1944 skrev han som den første person om denne form for autisme.

Hans Asperger

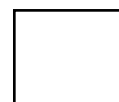
Mennesker med Asperger syndrom har lige som alle andre mennesker med en forstyrrelse inden for det autistiske spektrum vanskeligheder med

- ☺ At forholde sig til andre mennesker.
- ☺ At kommunikere med andre mennesker.
- ☺ At tænke og handle ubesværet og fleksibelt.

Nogle mennesker mener, at Asperger syndrom er noget helt forskelligt fra autisme. Det passer ikke. Asperger syndrom er en form for autisme.

Diagnosen Asperger syndrom gives almindeligvis til mennesker, som er normalt begavede. Fagfolk plejer at foretrække betegnelsen autisme, når det drejer sig om mennesker, som også har et intellektuelt handicap.

Asperger syndrom er også et handicap. Mennesker med Asperger syndrom har samme ret til at modtage støtte, vejledning og hjælp som alle andre mennesker med en forstyrrelse inden for det autistiske spektrum.

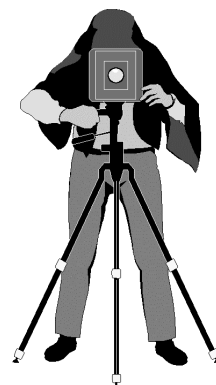

Autisme er et usynligt handicap ...

Prøv at se på et fotografi af dig selv.

Kan du se på dette billede, at du har autisme?

Nej!

Det er ikke muligt at se hjernen. Og det er heller ikke muligt at se en forstyrrelse i hjernen.

Autisme er noget **i det indre**. Man kan ikke se autismen uden på mennesker. Mennesker med autisme ser ofte helt almindelige ud, akkurat lige som alle andre.

Andre mennesker kan ikke bare se, at du har autisme.

Det kan være en fordel, men det kan også være en ulempe.

Man kan ikke umiddelbart se autisme

Fordele	Ulemper
Andre mennesker behandler dig ikke med det samme som handicappet og er derfor ikke så tilbøjelige til at behandle dig nedladende eller irettesætte dig.	Andre mennesker kan ikke se, hvad der er svært for dig, og hjælpe dig.

Min autisme er i mit indre.

Andre mennesker kan ikke umiddelbart se, at jeg har autisme.

Det er somme tider godt. Og somme tider er det en ulempe.

Men det er ikke helt umuligt at se den!

Men mennesker, som kender til autisme, kan alligevel se den "en lille smule".

Hjernen arbejder på en anden måde hos mennesker med autisme, og derfor opfører de sig anderledes.

Dette betyder,

- ☹ at mennesker med autisme reagerer anderledes .....
- ☹ at mennesker med autisme handler anderledes .....
- ☹ at mennesker med autisme taler anderledes .....

Her er nogle eksempler på, hvordan jeg somme tider reagerer anderledes and andre mennesker:

- ☹ .....
- ☹ .....
- ☹ .....

Mennesker med autisme kan undertiden virke mærkelige eller usædvanlige. Andre mennesker kan opfatte ens adfærd som mærkelig eller måske endda sige, at man er

- ☹ skør
- ☹ unormal
- ☹ uopdragen, fjollet eller dum.

Jeg er ikke skør eller et dårligt menneske!

Men andre mennesker har somme tider svært ved at forstå mig
og min adfærd.

Det er, fordi de ikke lige kan se autismen hos mig med det
samme, eller fordi de ikke ved ret meget om autisme.

Man kan ikke helbrede autisme ...

Autisme er et handicap og ikke en sygdom.

Dette betyder, at man ikke kan helbrede autisme.

Der findes ikke en medicin, som kan helbrede mennesker for autisme.

(Nogle mennesker med autisme får medicin f.eks. for at mindske deres angst eller for at berolige dem, men denne medicin ændrer ikke på deres autisme.)

Men kan heller ikke operere mennesker med autisme, så hjernen fungerer ordentligt igen.

Hvis man har autisme, vil man have det resten af sit liv.

Autisme er ikke en sygdom, og derfor smitter den ikke. Så man behøver ikke at være bange for at smitte andre mennesker, som f.eks. sin bror eller søster, med autisemen.

Men vi kan gøre noget ved den!

Man kan ikke helbrede autisme, men det betyder ikke, at man slet ikke kan gøre noget ved den.

På samme måde, som det gælder for alle andre handicap, så **kan mennesker med autisme lære at håndtere deres vanskeligheder**, og de **kan få hjælp** i form af

- ✓ Særlig støtte og hjælpemidler som f.eks. dagskemaer
- ✓ Specialundervisning og træning f.eks. på en specialskole eller i form af træning af sociale færdigheder
- ✓ Hjælp og vejledning fra fagfolk som f.eks. psykologer
- ✓ Et tilpasset miljø som f.eks. en særlig arbejdsplads

Her er nogle eksempler på, hvordan jeg får hjælp:

Støtte og hjælpemidler

Specialundervisning og træning

Vejledning og rådgivning fra fagfolk

Et tilpasset miljø

Med lidt ekstra hjælp og i kraft af deres egne ressourcer kan mennesker med autisme nå langt f.eks. få et godt arbejde.

Men det kræver en særlig indsats og en masse tålmodighed.

Mennesker med autisme vil nemlig møde mange begrænsninger og vanskeligheder livet igennem.

Mennesker med autisme vil altid blive ved at være anderledes.

Mennesker med autisme har også særlige evner!

Mennesker med autisme er anderledes end andre mennesker, fordi de tænker på en anden måde. De forstår verden på en anden måde end mennesker uden autisme.

Der er en **ulempe** ved dette: Mennesker med autisme bliver ikke altid forstået af andre mennesker.

En anden konsekvens er, at mennesker med autisme somme tider finder det svært at forstå andre mennesker og situationer på samme måde som de fleste andre.

Men den anden måde at tænke på kan også være **et gode**.

Mennesker med autisme har et bedre øje for detaljer end mennesker uden autisme.

Og nogle mennesker med autisme har en fremragende hukommelse for faktuelle oplysninger. Og nogle mennesker med autisme er langt bedre end de fleste andre til at finde vej til et sted og til at huske vejen.

Disse særlige evner kan ligefrem gøre mennesker med autisme til specialister. Autismen kan føre til enestående præstationer. Nogle mennesker med autisme kan udmærke sig på et eller andet område og endda blive berømte.

- ☺ Stephen Wiltshire er en berømt tegner med autisme.
- ☺ Temple Grandin er en kvinde med autisme, som er en meget dygtig ingeniør.
- ☺ Donna Williams og Gunilla Gerland er berømte forfattere med autisme.
- ☺ Therese Joliffe har flere universitetseksaminer og forsker oven i købet i autisme.

Ifølge nogle forfattere havde også verdensberømte mennesker som Albert Einstein og Erik Satie (en komponist) forstyrrelser inden for det autistiske spektrum ...

Eftersom autisme er et handicap, gør det en række ting mere vanskelige for mig end for andre.

Men jeg har også særlige evner! Det er ikke bare et problem eller et handicap at være anderledes end andre.

Det er meget mere end det!

Det gør mig også lidt speciel og usædvanlig.

Jeg har autisme, og derfor er jeg ...

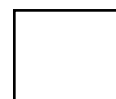
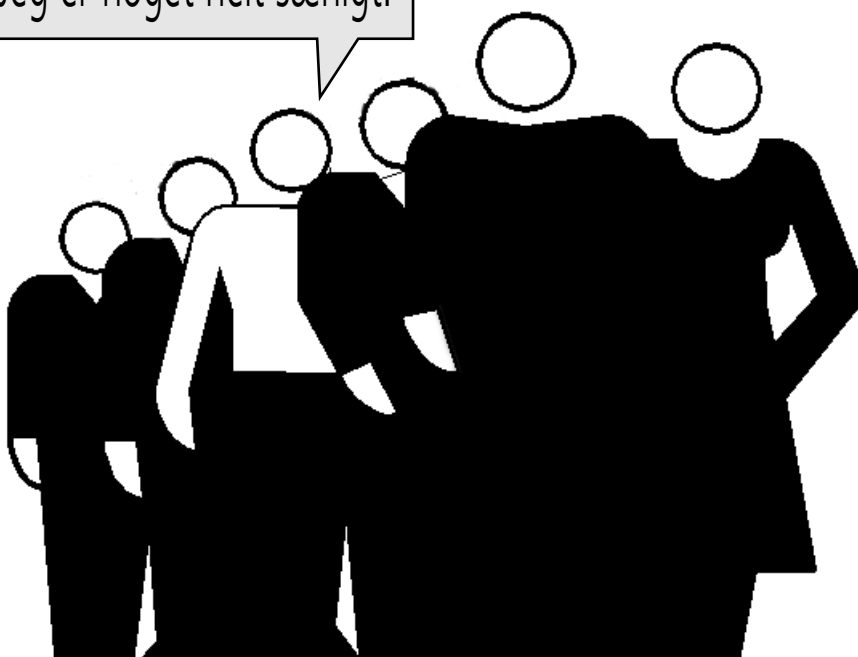

... ikke helt så god som andre til visse ting.

... lige så god til visse ting som de fleste andre.

... bedre til visse ting end de fleste andre.

Jeg er noget helt særligt.

Jeg er **ikke mindre værd** end mennesker uden autisme.

Jeg er **forskellig** fra mennesker uden autisme.

Jeg er noget **helt særligt** og **enestående**.

**Jeg er
speciel,
og jeg er noget
helt særligt!**

Rigtigt eller forkert?

Nedenunder står der nogle udsagn om autisme. Er de rigtige eller forkerte?		
1 Alle mennesker med en forstyrrelse inden for det autistiske spektrum har et intellektuelt handicap.	RIGTIGT	FORKERT
2 Alle forstyrrelser inden for det autistiske spektrum viser sig på samme måde hos alle mennesker.	RIGTIGT	FORKERT
3 Alle kan gøre noget ved min autisme – også jeg selv.	RIGTIGT	FORKERT
4 Forstyrrelser inden for det autistiske spektrum kan endnu ikke helbredes.	RIGTIGT	FORKERT
5 Man kan få en forstyrrelse inden for det autistiske spektrum, fordi ens forældre ikke har været gode forældre.	RIGTIGT	FORKERT
6 Autismen skyldes en forstyrrelse i hjernens funktion.	RIGTIGT	FORKERT
7 Mennesker med en forstyrrelse inden for det autistiske spektrum kan ikke skabe kontakt med andre.	RIGTIGT	FORKERT
8 Autismen er en egenskab.	RIGTIGT	FORKERT
9 Omkring 1 ud af hver 400 har en forstyrrelse inden for det autistiske spektrum.	RIGTIGT	FORKERT
10 Man kan måle autismen, så man kan beregne, hvor meget autisme en bestemt person har.	RIGTIGT	FORKERT

